Φως Ιλαρόν

Μηνιαία Έκδοση της Ενορίας Αγίου Γεωργίου Περιβολίων Ρεθύμνου. Έτος 7ο, φ. 73, Οκτώβριος 2018

Ο πόλεμος κατά του καρκίνου

Πηγή: http://euxh.gr/theologia/katixitika/pote-tha-patho-karkino

Τα τελευταία χρόνια διεξάγεται ένας πόλεμος κατά της ζωής μας. Στον πόλεμο αυτό τα θύματα είναι αμέτρητα και μαζικά, προερχόμενα από όλες τις ηλικίες και τις κοινωνικές ομάδες. Οι άνθρωποι, σε αυτό το πεδίο εξόντωσης, είμαστε σαν φωτεινά σημάδια σε ηλεκτρονικό παιχνίδι, άψυχα, απρόσωπα και σχεδόν πανομοιότυπα, που βάλλονται σαν από έναν παίχτη, ο οποίος «σκοτώνει» ασύστολα και ανενδοίαστα όποιο φωτεινό σημάδι περνάει από μπρος του χωρίς να ρωτήσει ποιος και γιατί.

Έτσι, τα χρόνια τούτα είναι παρόμοια με τα χρόνια των πολέμων και των διωγμών κατά των χριστιανών. Και, όπως σ' εκείνα τα χρόνια είχαμε ήρωες και μάρτυρες, έτσι καλούμαστε κι εμείς τώρα να γίνουμε ήρωες και μάρτυρες.

Ο πόλεμος αυτός είναι η έξαρση του καρκίνου.

Βέβαια, και η κατάθλιψη σκοτώνει. Και τα τροχαία, και οι καρδιοπάθειες… Και ίσως τα παρακάτω ταιριάζουν για όλες αυτές τις απειλές κατά τις ζωής μας. Όμως ο καρκίνος, νομίζω δίκαια, θεωρείται από τους ανθρώπους της εποχής μας ως ο πιο φονικός εχθρός. Και τρυπώνει παντού, σαν τη «μάσκα του κόκκινου θανάτου» στην ομώνυμη νουβέλα του Έντγκαρ Άλαν Πόε.

Ασφαλώς οι καρκινογόνες αιτίες στη ζωή μας συναγωνίζονται η μία την άλλη σε τραγική αποτελεσματικότητα: τα φυτοφάρμακα, το άγχος και η πίεση της καθημερινότητας, οι ακτινοβολίες των ηλεκτρονικών συσκευών, τα κάθε είδους χημικά χρώματα και απορρυπαντικά κ.λ.π. – και άλλες αιτίες, που πιθανώς δε βάζει ο νους μου, ο νους του κοινού ανθρώπου…

Παρά την όποια στροφή σε κατανάλωση βιολογικών προϊόντων, στη χρήση απορρυπαντικών φιλικών προς το περιβάλλον και στην αποφυγή των ακτινοβολιών, δε βλέπουμε σοβαρές πιθανότητες να αποφύγουμε τη νόσο. Προσωπικά, και μάλιστα μετά τα πολλά κρούσματα καρκίνου, όχι μόνο στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον μου, αλλά και στην οικογένειά μου (μερικά από αυτά, θανατηφόρα), έχω συνειδητοποιήσει και αποδεχτεί πως είναι εξαιρετικά πιθανό να μου «συμβεί» ή να «συμβεί» σε κάποιο από τα στενά και πολυαγαπημένα μου πρόσωπα. Και τότε θα πρέπει να το αντιμετωπίσω.

Θα μοιραστώ λοιπόν μαζί σας ορισμένες σκέψεις, σαν οδηγίες για μια ανώτερη ποιότητα ζωής, όπως την αντιλαμβάνομαι εγώ φυσικά, σαν οδηγίες για μια νίκη κατά του καρκίνου, νίκη κατά του θανάτου.

Χρειάζεται να εξεταζόμαστε, ναι. Να προτιμούμε προϊόντα σχετικά «ασφαλή», να φυλαγόμαστε στη δουλειά μας, αν ερχόμαστε σε επαφή με επικίνδυνες ουσίες, αναθυμιάσεις ή ακτινοβολίες, να μην καπνίζουμε, να μετριάσουμε το άγχος… Και πάλι όμως – το αποδεικνύει η πείρα – δεν είμαστε απολύτως ασφαλείς.

Δε μιλάω για ηττοπάθεια, αλλά για προετοιμασία. Προετοιμασία για μάχη. Η μάχη είναι η συνάντηση με τον καρκίνο και η νίκη είναι ο παράδεισος.

Πιθανόν να μη μας συμβεί ποτέ. Πιθανόν να μας συμβεί μεν, αλλά να το «προλάβουμε» και να μην αποβεί θανάσιμο. Αλλά κατά πάσα πιθανότητα θα συμβεί, είτε σ' εμάς είτε σε κάποιο αγαπημένο μας πρόσωπο, με επιθετικότητα θανατηφόρα. Και πρέπει να είμαστε έτοιμοι για τη μάχη. Όχι μια απελπισμένη μάχη για να κρατηθούμε στη ζωή με όποιο κόστος, αλλά μια χαρούμενη μάχη για να κερδίσουμε την αιωνιότητα. Έτσι κι αλλιώς, ακόμη κι αν δεν συμβεί αυτό, κάποια στιγμή θα συμβεί κάτι άλλο και θα φανεί πως η προετοιμασία ήταν απαραίτητη.

Ετοιμασία

Έχω λοιπόν να πω στον εαυτό μου και σε όλους τους ήδη ή μελλοντικούς καρκινοπαθείς αδελφούς και αδελφές μου, με αγάπη, σεβασμό και αισιοδοξία, τα εξής:

1. Ας το πάρουμε απόφαση ότι είμαστε θνητοί – και εμείς και όλα τα μέλη της οικογένειάς μας, οι γονείς μας, τα παιδιά μας, οι σύζυγοι και οι φίλοι μας – και μάλιστα πολιορκημένοι από καρκινογόνες αιτίες, που έχουν διεισδύσει πολύ βαθιά στη ζωή μας και τη ζωή όλης της κοινωνίας (της καπιταλιστικής και καταναλωτικής κοινωνίας) στην οποία ζούμε. Δεν είναι σωστό λοιπόν να καλλιεργούμε στο υποσυνείδητό μας την ψευδαίσθηση ότι σίγουρα θα πεθάνουμε μετά από πολλά χρόνια (ή, κατά βάθος, ότι δεν θα πεθάνουμε ποτέ) και, όταν αναπόφευκτα μας αγγίξει η ανάσα του θανάτου, να πανικοβληθούμε και να υποφέρουμε αγωνιώντας και απελπιζόμενοι. «Μνήμη θανάτου» το λένε αυτό οι άγιοι Πατέρες και είναι το πρώτο βήμα στη στάση ζωής που διέπλασε τους ήρωες και τους μάρτυρες.

2. Ας καταλάβουμε όμως ότι δεν υπάρχει θάνατος. Ο θάνατος νικήθηκε με την ανάσταση του Χριστού. Τώρα, δεν περιμένουμε να πεθάνουμε, αλλά να πάμε κοντά στο Χριστό, στο Φως του Θεού, να ενωθούμε με αυτό το Φως και να ζήσουμε για πάντα στη βασιλεία των ουρανών – μάλιστα, επίκειται και ανάσταση των νεκρών και αιώνια ζωή στον παρόντα κόσμο, ανακαινισμένο όμως, αφθαρτοποιημένο και καθαγιασμένο.

Συνεπώς, η βεβαιότητα του θανάτου δεν πρέπει να μας προκαλεί απελπισία και άγχος (και αγωνία για να ζήσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο σε αυτή τη ζωή, αγκιστρωμένοι απ' αυτήν ό,τι κι αν γίνει) αλλά προσδοκία. Ο θάνατος είναι το τέλος ενός αγώνα και αυτό που περιμένουμε δεν είναι κάτι κακό (ούτε κάτι άγνωστο, γιατί ο Χριστός είπε πολλά και οι άγιοί μας τα συμπλήρωσαν με την εμπειρία του Αγίου Πνεύματος), αλλά το βραβείο μας, εφόσον βέβαια «νομίμως αθλήσαμε» (που λέει και ο απόστολος Παύλος, Β΄ προς Τιμόθεον 2, 5).

3. Εφόσον αυτά έχουν έτσι και εφόσον δεν ξέρουμε πότε θα χτυπήσει η σύγχρονη μάστιγα (ή οποιαδήποτε μάστιγα), το κυριότερο που χρειαζόμαστε είναι να είμαστε διαρκώς έτοιμοι για αναχώρηση. Και είμαστε έτοιμοι, όχι όταν «έχουμε πραγματοποιήσει κάθε επιθυμία μας», για «να μη φύγουμε με κενά στην καρδιά μας» (καμία σχέση δεν έχει αυτή η ανοησία με την πραγματικότητα), αλλά όταν έχουμε εξομολογηθεί, όταν συμμετέχουμε με ειλικρίνεια και ταπεινότητα στην εκκλησιαστική ζωή (εκκλησιαζόμαστε, μεταλαβαίνουμε, νηστεύουμε κατά τις δυνατότητές μας, προσευχόμαστε κ.τ.λ.) και αγωνιζόμαστε για την τήρηση των εντολών του Χριστού, που μιλούν για αγάπη προς το Θεό και τους ανθρώπους και συγχώρηση ακόμη και των εχθρών μας, ακόμη και εκείνων που δεν μετανοούν για τις πράξεις τους και που, με κοινά ανθρώπινα κριτήρια, «δεν αξίζουν» συγχώρηση και αγάπη.

Για το Χριστό (άρα και για μας, αν είμαστε χριστιανοί) όλοι αξίζουν, ακόμη κι εκείνοι που δεν το θέλουν.

4. Ας εγκαταλείψουμε τις αμαρτωλές πράξεις και τις κακές συνήθειες, που μας απομακρύνουν απ' το Θεό. Κλέβεις; Πουλάς προϊόντα βλαβερά για την υγεία ή την ψυχή των πελατών σου; Παίρνεις ανέντιμα (έστω και «νόμιμα»), με οποιονδήποτε τρόπο, ό,τι ανήκει στον άλλο; Λες ψέματα; Απατάς τη γυναίκα σου; Πορνεύεις; Κατηγορείς με κακία το συνάνθρωπό σου; Μισείς, έστω και «δίκαια», το συνάνθρωπό σου; Βλαστημάς; Συμπεριφέρεσαι άσχημα στην οικογένειά σου, στους υπαλλήλους σου, στους ανθρώπους που πρέπει να εξυπηρετήσεις; Σπέρνεις διχόνοια στην οικογένεια του παιδιού σου, έστω κι αν νομίζεις ότι είσαι «δικαιολογημένος»; Τόσα πράγματα υπάρχουν στη ζωή μας, που μας απομακρύνουν απ' το Θεό και πρέπει να τα επισημάνουμε με ειλικρίνεια και αυτογνωσία, να τα εμπιστευτούμε στον εξομολόγο μας (ναι, καλά διάβασες) και να τα αλλάξουμε.

Και φυσικά, για να τα αλλάξουμε, χρειάζεται αγώνας. Και αυτόν τον αγώνα ο χριστιανός, που είναι αγωνιστής και πνευματικός πολεμιστής, τον δίνει με τη βοήθεια του Θεού, της Παναγίας, των αγίων και της Εκκλησίας! Και η βοήθεια της Εκκλησίας έρχεται με πολλούς τρόπους, αλλά κατ' εξοχήν με το μυστήριο της εξομολόγησης, στο οποίο ένας σοφός άνθρωπος, τοποθετημένος θεσμικά από την Εκκλησία στη θέση αυτή, θα μας καθοδηγήσει στο δρόμο της αληθινής ζωής, της αληθινής αθάνατης ζωής. Α, ξεπεράστε επιτέλους τις προκαταλήψεις σας για τους «παπάδες» και πλησιάστε κάποιον για να τον γνωρίσετε καλύτερα (με αγάπη, όχι αγκυλωμένοι σε ρατσιστικά ιδεολογήματα) και να ωφεληθείτε από τη γνωριμία αυτή.

5. Ας ανοίξουμε το Ευαγγέλιο, όπου θα διαβάσουμε τι είπε αληθινά ο Χριστός, ώστε να μη νομίζουμε πως οι διδαχές του χριστιανισμού είναι «λόγια των παπάδων». Ας ανοίξουμε τους βίους των αγίων, και μάλιστα των σημερινών αγίων, για να δούμε κάποιους ανθρώπους που πραγματικά εφάρμοσαν τις διδασκαλίες του Χριστού – κάποιοι από τους οποίους ήταν και καρκινοπαθείς (όπως οι άγιοι Πορφύριος και Παΐσιος), κι όμως η χάρη του Χριστού μέσα τους ήταν πηγή τέτοιας χαράς, που δόξαζαν το Θεό ακόμη και για την αρρώστια τους.

Νομίζω ταπεινά ότι με όλα αυτά θα αλλάξει η ζωή μας προς το καλύτερο. Έτσι θα εκπληρωθεί ο λόγος του αγίου Παϊσίου, ότι σήμερα, που δεν έχουμε διωγμούς κατά των χριστιανών, ο καρκίνος δημιουργεί μάρτυρες και γεμίζει τον παράδεισο.

Ναι, ο παράδεισος μας περιμένει. Όχι το μνήμα.

Ας αρχίσουμε λοιπόν σήμερα. Ας κάνουμε το σταυρό μας, όπως οι πρόγονοί μας πριν τη μάχη, και ας αρχίσουμε σήμερα. Το αύριο δεν μας ανήκει.

Ας αρχίσουμε όμως σήμερα, ώστε να μας ανήκει η αιωνιότητα.

Δέσποινα, μια καρκινοπαθής σύζυγος και μητέρα

Πηγή: http://orthodoxigynaika.blogspot.com/10/2012/blog-post_12.html

Πρότυπο χριστιανικής αγάπης υπήρξε η Δέσποινα, μητέρα δύο αγοριών, εκ των οποίων ο μικρότερος έγινε μετά την κοίμησή της μοναχός στην Ιερά Μονή Γρηγορίου στο Άγιο Όρος. Όλοι οι φτωχοί, οι γέροι και οι ασθενείς της περιοχής που ζούσε, περίμεναν παρηγοριά και ανάπαυση απ' αυτή. Πολλές φορές άφηνε δουλειές του σπιτιού, με την συγκατάθεση βέβαια του συζύγου της, και έτρεχε στα φτωχικά σπίτια για να περιποιηθεί τα γεροντάκια. Αν δεν τους καθάριζε το σπίτι, δεν τους έλουζε και δεν τους τάιζε, δεν έφευγε, έστω κι αν η ώρα ήταν περασμένη. Πολλά χρόνια μετά τον θάνατο της, αν καμιά ευγενική γυναίκα περιποιόταν με ιδιαίτερη φροντίδα ορισμένα τυφλά γεροντάκια, τη ρωτούσαν: «Μήπως είσαι η Δέσποινα;». Την πορεία της θανατηφόρου ασθενείας και το τέλος της ενάρετης αυτής μητέρας μας τα περιέγραψε ο μοναχός γιος της:

«Τη Μεγάλη Δευτέρα του 1971 η μητέρα μου έκανε εξετάσεις και έβγαλε ακτίνες. Εκεί φάνηκε καθαρά ότι είχε καρκίνο και μάλιστα σε πολύ προχωρημένο στάδιο. Σ' αυτήν, όπως και σε μένα, είπαν ότι έχει εχινόκοκκο και με μια εγχείρηση θα γίνει καλά. Από τότε άρχισα να βλέπω τη μητέρα μου πιο συγκεντρωμένη στον εαυτό της και φαινόταν σαν να ήξερε ότι συνέβαινε κάτι πολύ σοβαρό.

Αμέσως μετά την Ανάσταση την πήγαν στη Θεσσαλονίκη και με τη συνεργασία του τότε υφηγητού της Ιατρικής κ. Αλετρά και του επιμελητού κ. Κατσώχη, μπήκε στο Α.Χ.Ε.Π.Α. Έγινε γρήγορα η εγχείρηση, η οποία κράτησε 7 ½ ώρες περίπου. Τα πάντα μέσα της είχαν καρκίνο! Προσπάθησαν να της αφαιρέσουν ό,τι μπορούσαν. (…) Η τομή, που είχε στο σώμα της, ήταν γύρω στα 70 εκατοστά. Είχε αλλάξει τόσο πολύ μετά την εγχείρηση, που δυσκολεύτηκα να την γνωρίσω! Εν τω μεταξύ, κατά τη διάρκεια των εξετάσεων στο νοσοκομείο, ξέχασαν μια μέρα οι γιατροί τα χαρτιά στο κομοδίνο της και, επειδή η ίδια δούλευε παλαιότερα σε φαρμακείο και ήξερε την ορολογία των ασθενειών, κατάλαβε αμέσως την πάθησή της. Όμως ποτέ δεν εκδηλωνόταν ότι το ξέρει. Πάντα μπροστά μας έλεγε ότι θα γίνει καλά. Μόνον ο πατέρας μου, μετά τον θάνατο της, μας είπε την αντίδρασή της: Μόλις το έμαθε, αμέσως έστρεψε το βλέμμα της στον ουρανό και είπε: "Σ' ευχαριστώ, Χριστέ μου, που μ' επισκέφθηκες τόσο νωρίς! Δώσ' μου, σε παρακαλώ, δύναμη και υπομονή μέχρι το τέλος της ζωής μου" (...).

Άρχισε να έχει τρομερούς πόνους και μια απερίγραπτη στενοχώρια. Καθημερινά είχε πραγματική μάχη με τον εαυτό της. Όμως αυτό δεν την εμπόδιζε καθόλου στις σχέσεις της με τον Θεό! Η ψυχή της πετούσε, όπως και πριν, που ήταν υγιής. Ήταν πάντοτε πρόσχαρη και μέχρι τα τελευταία της ενδιαφερόταν για κάθε τι που συνέβαινε στο σπίτι και έδινε λύσεις.

Σ' ένα τόσο μεγάλο νοσοκομείο, όπως είναι το Α.Χ.Ε.Π.Α., είχε γίνει το κέντρο των συζητήσεων. Ιδιαίτερα στο θάλαμό της έγινε ιεραπόστολος! Θυμάμαι ότι είχε επηρεάσει και μια κοινή γυναίκα (: πόρνη), που είχε κι αυτή καρκίνο, και είχε τόσο πολύ αλλοιωθεί από τη συμπεριφορά της, ώστε ήρθε σε μετάνοια προ του τέλους της.

Δεν ξεχνούσε επίσης τη μελέτη διαφόρων βίων αγίων καθώς και ποικίλων προσευχών. Μάλιστα, είχε εξομολογηθεί κι ένιωθε έτοιμη για το «μεγάλο ταξίδι».

Όσο ήταν στο νοσοκομείο, η μόνη αγωνία της ήταν αν θα μπορούσε να συμφιλιωθεί με μια οικογένεια, που από αρκετά χρόνια κρατούσε κακία απέναντι της. Όμως ο Θεός δεν της στέρησε κι αυτό το θέλημα. Θυμάμαι, ήταν Κυριακή, και κατά τη διάρκεια του επισκεπτηρίου ήρθε η γυναίκα από την παραπάνω οικογένεια και, συντετριμμένη από το σφάλμα της, έπεσε στην αγκαλιά της κλαίγοντας συνέχεια. Έπειτα από λίγο ήρθε και ο άνδρας της και συμφιλιώθηκε μαζί της. Εκείνη η μέρα ήταν σωστό πανηγύρι για τη μητέρα μου. Συνεχώς δοξολογούσε και ευχαριστούσε τον Θεό για την εμφανή επίσκεψή του. Τη δεύτερη φορά κάθησε άλλες 20 μέρες στο Α.Χ.Ε.Π.Α. Αυτές ήταν που διέλυσαν κάθε ελπίδα βελτιώσεως της υγείας της.

Μετά τη φέραμε στο σπίτι μας, όπου έμεινε μέχρι το τέλος της ζωής της. Την Τρίτη 26 Οκτωβρίου, την ημέρα που γιόρταζε ο πατέρας μου, είχαμε χαρές. Βγήκαν τ' αποτελέσματα των εισαγωγικών εξετάσεων στις ανώτατες σχολές και ο αδελφός μου είχε περάσει όγδοος στο Πολυτεχνείο της Πάτρας! Θυμάμαι τότε, η μητέρα μου έδειχνε πολύ ευχαριστημένη. Μόλις το έμαθε, ευχαρίστησε θερμά τον Κύριο, μ' όση δύναμη της απέμεινε, και είπε: "Μακάρι ν' αξιώσει ο Θεός όλες τις μανούλες του κόσμου να γευθούν αυτή τη χαρά". Αλλά το ευχάριστο παραμερίστηκε.

Ο πόνος ήταν μεγαλύτερος. Η κατάστασή της διαρκώς χειροτέρευε. Την επομένη πρότεινε από μόνη της να κοινωνήσει τα Άχραντα Μυστήρια. Τότε, για πρώτη φορά άκουγα τις ευχές της Θείας Μεταλήψεως, που τις έλεγε απ' έξω η μητέρα μου. Κοινώνησε με πολλή χαρά το Σώμα και το Αίμα του Χριστού μας, νιώθοντας βαθιά ότι κοινωνεί «εις εφόδιον ζωής αιωνίου». Το Σάββατο 30 Οκτωβρίου, ο πατέρας μου και ο αδελφός μου έβγαλαν εισιτήριο για να πάνε στην Πάτρα, για την τακτοποίηση του αδελφού μου στην καινούργια του κατοικία. Αλλά κατά το απόγευμα η μητέρα μου τους παρακάλεσε ν' αναβάλουν το ταξίδι τους, γιατί δεν αισθανόταν καλά. Τους το είχε πει καθαρά: "Θα πεθάνω απόψε! Γι' αυτό να τακτοποιήσουμε το σπίτι, να είναι έτοιμο για την κηδεία".

(...) Οι στιγμές που κυλούσαν ήταν συγκλονιστικές. Όλοι κλαίγαμε. Δεν μπορούσαμε να σηκώσουμε τον πόνο. Μόνον αυτή ήταν ατάραχη! Μάλιστα κάθε λίγο μας παρηγορούσε τον καθένα ξεχωριστά. Κι ενώ περνούσε η ώρα, κάποια στιγμή μέσα σε μια εύθραυστη σιγή που επικρατούσε στο δωμάτιο, μας είπε: "Για να μπορέσω να φύγω πιο γρήγορα και πιο εύκολα, να διαβάσουμε το Ψαλτήρι" (συνήθιζε η ίδια να διαβάζει σ' όλους τους γνωστούς κεκοιμημένους το Ψαλτήρι – δηλ. το βιβλίο των Ψαλμών, από την Αγία Γραφή). Άρχισα να το διαβάζω, εναλλάξ με τον αδελφό μου, ενώ αυτή είχε σηκωθεί και στεκόταν όρθια. Εμείς τη μαλώσαμε, αλλ' όμως ήταν ανένδοτη! Μας έλεγε ότι είναι αμαρτία να είναι ξαπλωμένη και να διαβάζεται το Ψαλτήρι. Μάλιστα σε πολλούς ψαλμούς, που κι αυτή ήξερε, συμμετείχε μαζί μας, ενώ όλοι οι άλλοι έπιασαν από μία γωνία και περίμεναν την εξέλιξη.

Το Ψαλτήρι το συνέχισαν οι θείες μου, οι οποίες και το τελείωσαν. Κατόπιν άρχισε να δίνη οδηγίες στη μητέρα της και στις εξαδέλφες της για την προετοιμασία της κηδείας. Στη μητέρα της είπε να καθήσει στο σπίτι μας όσο μπορεί περισσότερο καιρό, για να μας περιποιείται. Μετά κάλεσε τον πατέρα μου. Τον παρακάλεσε να παντρευτεί γρήγορα και να μην ακούει τον κόσμο. Του είπε χαρακτηριστικά: "Είσαι νέος και τα παιδιά είναι αγόρια. Έχετε ανάγκη μιας γυναίκας. Με τα μαγειρεία και τα καθαριστήρια δεν τελειώνει η δουλειά. Γι' αυτό να παντρευτείς γρήγορα. Μην ακούς τον κόσμο. Ας πουν ό,τι θέλουν. Εσύ να κοιτάξεις το συμφέρον σου".

Εκείνη τη στιγμή έβγαλε τη βέρα της, την έδωσε στον πατέρα μου και με φοβερή ψυχραιμία του είπε: "Από μένα είσαι πλέον ελεύθερος..." Αμέσως ο πατέρας μου έβαλε πάλι στο δάχτυλό της τη βέρα και προσπάθησε να την παρηγόρηση ότι τάχα δεν θα πεθάνει. Όμως αυτή ήταν ατάραχη και ήξερε τί θα επακολουθήσει. Μάλιστα, μετά τον θάνατό της, βρήκαμε τη βέρα κάτω από το προσκέφαλο της δεμένη σ' ένα μαντήλι. Αφού τα τακτοποίησε λοιπόν όλα, ζήτησε απ' όλους συγχώρηση, στράφηκε στην εικόνα του Χριστού και είπε: "Τώρα, Χριστέ μου, είμαι έτοιμη! Έλα, σε καλή ώρα".

Αμέσως μετά την έπιασε ένας βήχας και προθυμοποιήθηκε μια θεία μου να της φέρει νερό. Όμως η μητέρα μου τη σταμάτησε λέγοντας: "Δεν χρειάζεται! Αυτό δεν είναι βήχας. Είναι ρόγχος. Σε λίγο φεύγω". (...) Έτσι όπως αθόρυβα έζησε τα 41 της χρόνια, έτσι αθόρυβα έφυγε για τον ουρανό. Έφυγε γι' Αυτόν που πόθησε περισσότερο από κάθε τί εδώ στη γη».